

**Дисципліна:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ
ПОДОРОЖЕЙ»**

**Викладач: д.е.н., доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, готельно-
ресторанної справи та туризму
Головня Олена Михайлівна**

#SAFETRAVELS

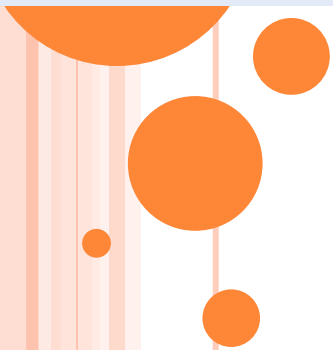
Safe travels

supported by

WORLD
TRAVEL &
TOURISM
COUNCIL

ТЕМА 13.

БЕЗПЕКА В ТУРИЗМІ

ПЛАН

1. Обов'язки держави, суб'єктів туристичної діяльності та туристів щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей.
2. Основні положення міжнародних документів з питань безпеки туристичних подорожей.
3. Контроль за виконанням вимог безпеки.
4. Групи країн за рівнем небезпеки туристичних подорожей

ЛІТЕРАТУРА

- Абрамов В. В. Конспект ЛЕКЦІЙ з навчальної дисципліни «Організація туризму» («Організація туристських подорожей») (для студентів денної та заочної форм навчання – Туризм). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 123 с.
- Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
- Головня О.М., Ставська Ю.В. Сучасні трансформації розвитку сфери туризму та індустрії гостинності: монографія. Вінниця: ТОВ «Друк», 2021. 220 с.
- Головня О.М., Ставська Ю.В. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Друк», 2020. 316 с.

1. Обов'язки держави, суб'єктів туристичної діяльності та туристів щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей.

○ *Безпека в галузі туризму* – сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.

○ *Безпека туристичних подорожей* – поняття комплексне, його вирішення потребує координації зусиль усіх суб'єктів туризму: країн, суб'єктів туристичного підприємництва (туристичних фірм, підприємств) і самих туристів

- Туристична діяльність завжди пов'язана з певною небезпекою для життя та здоров'я туристів. Стихійні лиха, нещасні випадки, прорахунки у виробничо-господарській діяльності непередбачені події можуть порушити збалансовану діяльність туристичних підприємств.
- При цьому з розвитком науково-технічного прогресу природні та виробничо-господарські катаклізми не зменшуються. Отже, для гарантування якісного надання туристичних послуг існують різні інструменти управління ризиком, одним з яких є страхування. Страхування як складова системи безпеки у сфері туризму сприяє стабілізації діяльності туристичних підприємств, а також безпеці туристичних подорожей як в Україні, так і за її межами.

- У будь-якій закордонній подорожі слід пам'ятати, що з моменту перетину українського державного кордону наш турист стає “іноземним громадянином” та зобов'язаний повністю виконувати вимоги законів, норми й правила тієї країни, яку він відвідує. У туристичній подорожі необхідно неухильно дотримуватися та поважати місцеві закони, народні звичаї та традиції.

- Безпека, як трактує академічний словник, – це положення, при якому кому-небудь або чого-небудь не загрожує небезпека. Отже, можна припустити, що безпека предметна і не існує без об'єкта загроз.
- У 1994 р ООН запропонувала нове розуміння безпеки для ХХІ ст. Згідно трактуванні ООН безпека людини:
 - • це не просто безпека країни, це безпека народу,
 - • це не просто безпека, досягнута в результаті володіння зброєю, це безпека, досягнута в результаті розвитку;
 - • це не просто безпека держав, це безпека кожної людини в своєму будинку і на своєму робочому місці,
 - • це не просто захист від конфліктів між державами, це захист від конфліктів між народами.

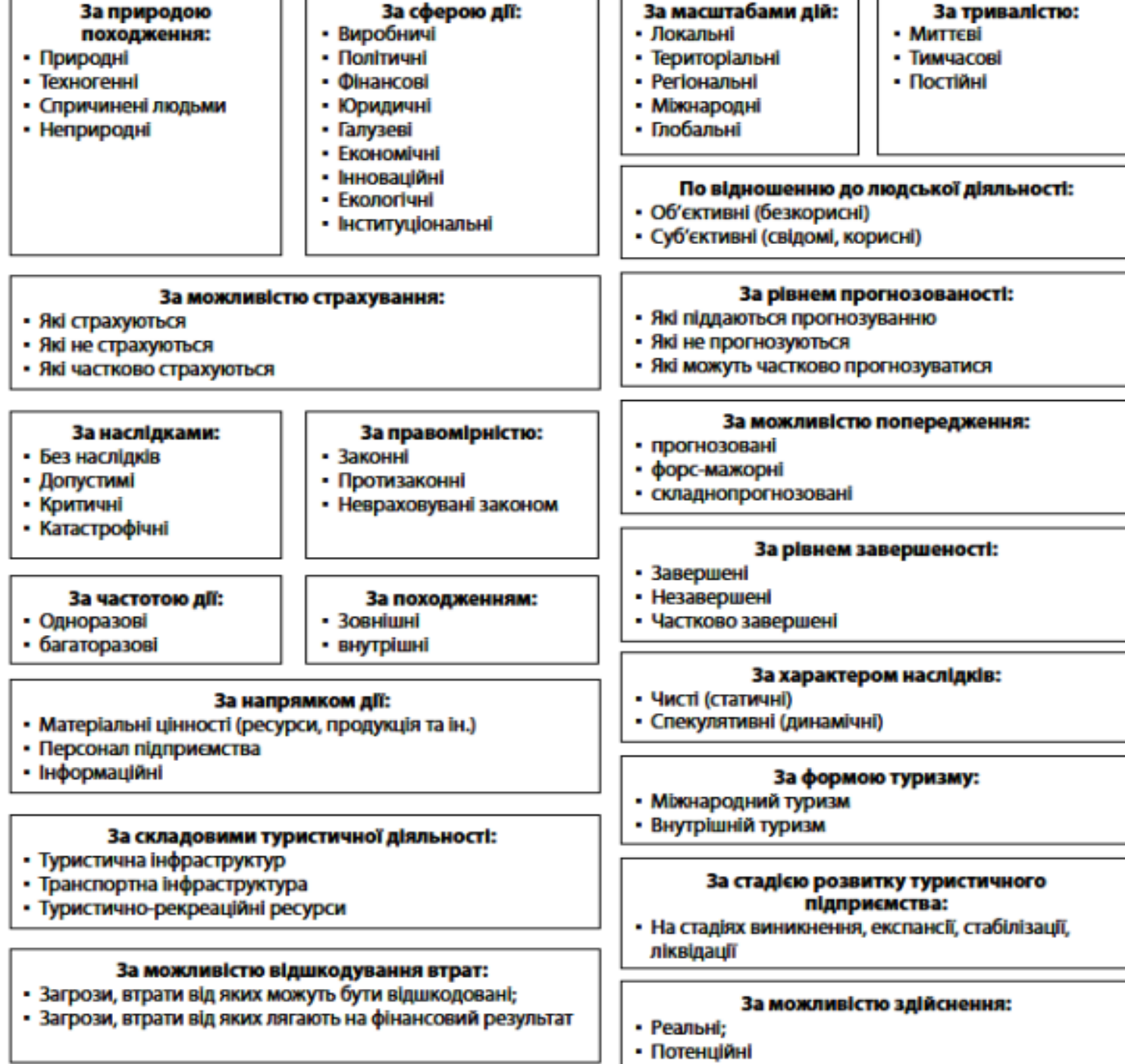
Безпека – це стан об'єкта, в якому він або не піддається негативному впливу, або успішно протистоїть такому впливу, продовжуючи нормально функціонувати

- *Безпека туризму* – це стан функціонування туристичної сфери певного регіону (держави) у визначений період часу, що характеризується відсутністю загроз і таким поєднанням туристичних ресурсів та інфраструктури, яке дозволяє забезпечити стабільний розвиток конкретної територіальної рекреаційної системи у майбутньому.

Таким чином, в поняття *безпеки в туризмі* ми включаємо комерційну, інформаційну, технічну, юридичну, екологічну і, нарешті, фізичну безпеку особистості та підприємництва. В рамках викладання цієї теми використовуються такі основні терміни і поняття:

- 1. Надзвичайний стан – правовий режим тимчасового державного управління на певній території або в окремих місцевостях, що вводиться відповідно до законодавства «... з метою забезпечення безпеки населення».
- 2. Масові заворушення – порушення громадського порядку на певній території, що носять масовий характер, які становлять загрозу життю та здоров'ю людей, що дезорганізують роботу підприємств, установ та організацій або направлення на руйнування або знищення державного та особистого майна громадян.
- 3. Аварії – непередбачений вихід із ладу, руйнування, пошкодження або крах будівлі, споруди, транспортного засобу, машини, верстата. Аварії відбуваються в техносфері і є наслідком порушень технологічних процесів, викликаних різними, частіше суб'єктивними (залежними від людини) факторами.
- 4. Катастрофа відрізняється від аварії наявністю людських жертв.
- 5. Стихійне лихо трактується як небезпечне природне або природноантропогенне явище, що викликає надзвичайні ситуації. На відміну від аварії і катастрофи стихійне лихо найчастіше явище об'єктивного характеру.
- 6. Надзвичайна ситуація (НС) – це обстановка на певній території, що склалася в результаті аварії, стихійного чи іншого лиха, які можуть спричинити або спричинили за собою людські жертви, шкоду здоров'ю людей або навколишньому природному середовищу, значні, матеріальні збитки та порушення умов життєдіяльності людей.
- 7. Джерело надзвичайної ситуації – небезпечне природне явище або техногенна пригода, широко поширена інфекційна хвороба людей, сільськогосподарських тварин і рослин, а також застосування сучасних засобів ураження, в результаті чого сталася або може виникнути надзвичайна ситуація

Вис. 1.2. Класифікація небезпек і ризиків безпеки туристичним підприємствам

Згідно із Законом України «Про туризм» із метою забезпечення безпеки туристів суб'єкти туристичної діяльності зобов'язані здійснювати:

- - підготовку безпечних умов для перебування туристів, облаштування трас походів, прогулянок, екскурсій, місць проведення змагань, забезпечення туристів справним спорядженням та інвентарем;
- - навчання туристів засобам профілактики і захисту від травм та нещасних випадків, інструктаж із надання першої медичної допомоги, а також інформування про джерела небезпеки, які можуть бути зумовлені характером маршруту та поведінкою самих туристів;
- - контроль за підготовкою туристів до подорожей, походів, змагань, інших туристичних заходів;
- - надання оперативної допомоги туристам, що зазнають лиха, транспортування потерпілих;
- - розробку та реалізацію спеціальних вимог безпеки під час організації та проведення походів з автомобільного, гірського, лижного, велосипедного, водного, мотоциклетного, пішохідного туризму та спелеотуризму.

Світове співтовариство завжди приділяло велику увагу розробці заходів безпеки туризму. Гаазька Міжпарламентська конференція з туризму 1989 р. у своїй декларації констатувала: «Безпека, захист туристів і повага їх гідності є невід'ємною умовою розвитку туризму, тому необхідно:

- а) щоб заходи щодо спрощення туристичних подорожей супроводжувалися заходами щодо забезпечення безпеки і захисту туристів і туристичних об'єктів;
- б) щоб у цих цілях була сформована ефективна політика, спрямована на забезпечення безпеки та захисту туристів;
- в) точно визначити туристичні товари, об'єкти й устаткування, які потребують особливої уваги;
- г) готувати відповідну інформацію та документацію, забезпечити доступ до неї у разі загрози туристичним об'єктам і пам'яткам;
- д) виконувати у відповідності з процедурами і законодавством кожної окремої країни юридичні вимоги захисту туристів, включаючи, зокрема, право туристів домагатися ефективного судового захисту;
- е) щоб держави співпрацювали в рамках ВТО щодо врегулювання питань безпеки і захисту туристів»

- При Виконавчій раді ВТО в 1994 р. було створено Комітет з якості туристичного обслуговування – безпосередньо відповідальний за розробку питань безпеки та захисту туристів. Першу Міжнародну конференцію з безпеки туризму було проведено 9–11 червня 1995 р. у шведському місті Естерсунд з ініціативи ВТО. В її підсумковому документі було зазначено, що «безпека туризму стосується широкого спектра питань: проблеми нещасних випадків, захворювань, інфекційних хвороб та епідемій, тероризму, воєнних ускладнень і конфліктів, піратства, криміногенної обстановки та злочинності, розповсюдження наркотиків, радіоактивного та іншого зараження місцевості, проституції, вандалізму і будь-яких форм насильства, комплексного розгляду всіляких ризиків у сфері туризму в цілому».
- Також було зазначено, що «обов'язки із гарантування безпеки туризму покладаються насамперед на державні органи та національні туристичні адміністрації, які, у свою чергу, повинні забезпечити відповідний рівень взаємодії та координації роботи з усіма учасниками туристичного процесу». Основа успіху в даній сфері полягає саме в постійній взаємодії підприємств туристичного сектора, готелів і турфірм із відповідними державними структурами. Було відзначено необхідність своєчасного і постійного обміну інформацією між країнами, національними туристичними адміністраціями та іншими установами сфери туризму, взаємодопомоги і координації, відповідальності урядів та держав

- За рекомендацією Всесвітньої туристичної організації, з цими правилами необхідно ознайомитися до початку подорожі. Особливості перебування в іноземній державі можуть торкатися майже всього, починаючи зі стилю одягу та закінчуючи дрібними деталями побуту. Навіть традиційна для європейців “безтурботна” поведінка може в мусульманських країнах сприйматися як така, що ображає релігійні або національні почуття місцевих жителів.

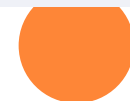

- Проблема безпеки в туризмі є однією з основних, які вирішуються у процесі туристичної діяльності і на які протягом усієї історії розвитку туризму зверталась найбільша увага. Подорож ніколи не була безпечною і завжди пов'язувалась з певними труднощами (долання простору та забезпечення життєдіяльності) та небезпекою, яка чатує на людину, що опиняється в незвичних місцях і в незвичних ситуаціях.
- Можна з упевненістю стверджувати, що на ранніх етапах подорожування і тривалий час (до формування умов розвитку масового туризму) розбій на шляхах став невід'ємним його супроводом. За свідченням історичних документів та оповідей численних мандрівників, більш-менш стабільні потоки мандрівників навіть формували відповідний спосіб життя місцевих жителів, побудований на грабунках подорожніх.

- Розвиток масового туризму поставив безпеку подорожування на державний рівень, що значно унебезпечило подорожі, але не зняло проблеми, яка загострюється відповідно до воєнно-політичної стабільності у світі та в окремих регіонах.

- Забезпечення безпеки подорожування є одним з аспектів загальної державної безпеки і вирішується на державному рівні, а дотримання її вимог у туризмі є однією з нагальних, життєво важливих умов його стабільного розвитку, яка контролюється як державними, так і міжнародними угодами. Проблему безпеки подорожування можна умовно поділити на дотримання вимог особистої та колективної безпеки, а ризики переважно належать до дотримання санітарно-гігієнічних (отруєння, інфікування та перенесення хвороб, їх виявлення на ранніх стадіях захворювання тощо) та техніко-технологічних (технічний стан обладнання, транспортних засобів, дотримання технологій експлуатації та ін.) вимог.
- Кримінальні прояви відносно особи або групи осіб (пограбування в містах та на дорогах, піратські напади на яхти в окремих районах Світового океану тощо) в усіх країнах світу переслідуються відповідно до умов міжнародного та державного кримінального права.

- У кінці ХХ – на початку ХХІ ст. загострилась проблема тероризму. Тероризм є насильницькими діями (переслідування, захоплення заручників, вбивства тощо), здійснюваними з метою залякування, підкорення політичних супротивників або конкурентів, нав'язування певних дій чи лінії поведінки. Терор може бути індивідуальний, груповий (наприклад, діяльність екстремістських політичних угруповань), державний (репресії тоталітарних чи диктаторських режимів), міжнародний (спрямований на глав держав та урядів, дипломатичні представництва та міжнародні організації, терористичні акти з великою кількістю жертв). Міжнародний тероризм як форма боротьби шляхом особистих або колективних дій, в якій знаходить прояв невдоволеність тими чи іншими подіями, особами, діями певних громадських чи політичних діячів, державною політикою окремих країн, спирається на організовані, часто міжнародні за характером діяльності, організації, які сповідують радикальні методи боротьби. Загострення міжнародного тероризму ставить під загрозу саме існування сучасної цивілізації, тому міжнародним співтовариством прийняті численні багатосторонні конвенції та законодавчі акти з посилення боротьби з міжнародним тероризмом. Боротьба з тероризмом, який визнаний «загрозою № 1» для сучасної цивілізації, визначена провідним завданням діяльності міжнародних та регіональних організацій, прогресивної світової громадськості, діяльності держав та урядів

- Туристична подорож практично завжди містить елементи нового і суттєво відрізняється від звичного середовища, в тому числі і те, що може становити певну небезпеку для мандрівної особи. Практика міжнародного туризму показує, що зі збільшенням кількості подорожніх та розширенням географії поїздок різко зростає необхідність більш повного врахування специфіки поїздок та дотримання заходів безпеки. Насамперед це стосується регіонів зі складною соціальнополітичною обстановкою. Фактично мова йде про ризик таких поїздок, аж до реальної загрози життю і здоров'ю туристів

- Крім того, до питань безпеки належать й інші проблеми – епідемії, ВІЛ-інфекція, криміногенні ситуації і злочинність, поширення наркотиків, проституція, вандалізм та інші форми насильства, піратство, військові дії і перевороти, тероризм.

- Джерела вказують на те, що на відновлення туристичних прибуттів після терористичної атаки потрібно в середньому 13 місяців, проте це коротший період ніж 21 місяць (епідемія), 24 місяці (екологічна катастрофа) та 27 місяців (політичні заворушення).
- Одним із важливих факторів безпеки є особиста безпека туристів та їх майна, на яку негативно впливає криміногенна ситуація в країні як ситуація підвищеного ризику виникнення кримінального злочину, в тому числі по відношенню до туристів.

- Поняття безпеки є комплексним і стосується не лише злочинів, терористичних актів, але і екологічних катастроф, фінансово-економічних криз тощо.
- Безпеку туристичних подорожей можна зокрема розглядати за об'єктами як безпеку транспортних засобів та безпеку туристичної дестинації (рис.).

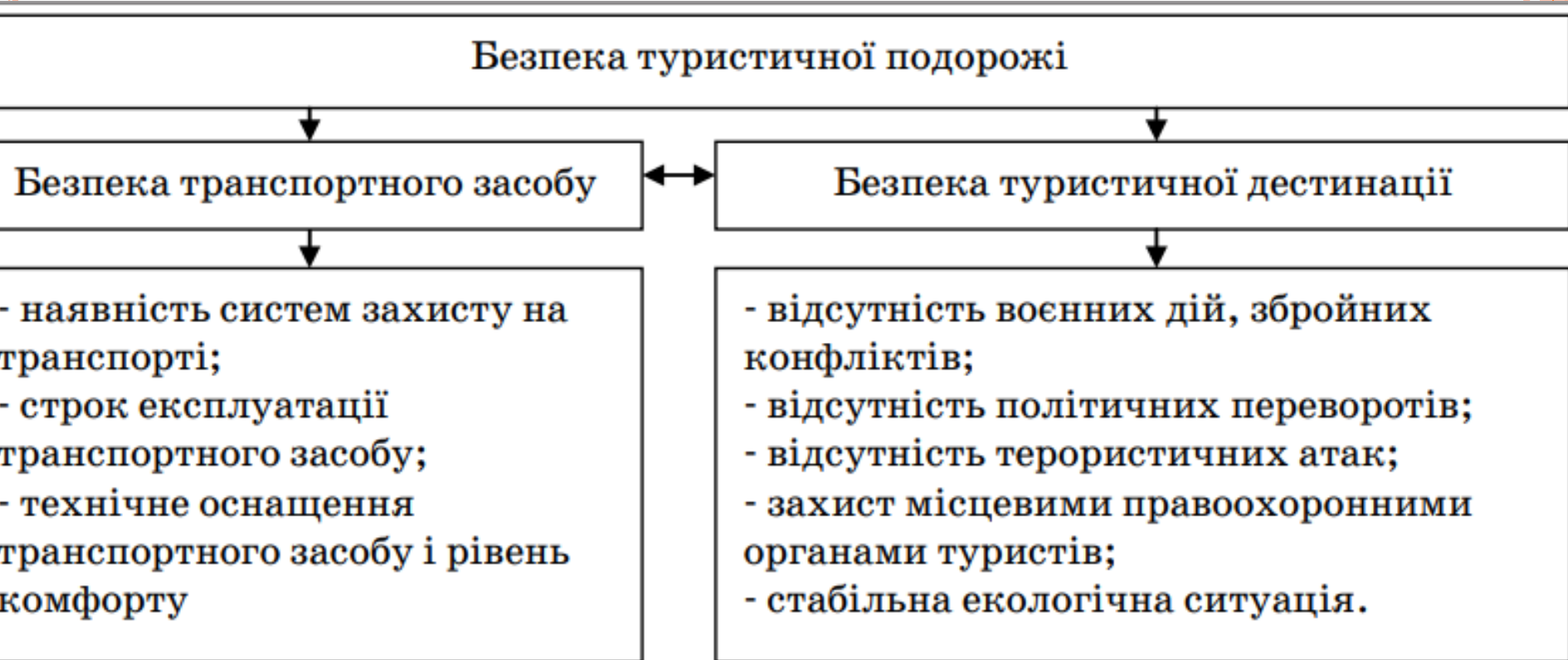

Рис. 1. Основні складові фактору безпеки туристичної подорожі

Виділяють три складові безпеки туризму (рис.1):

- безпека туристичного бізнесу (економічна безпека туризму);
- безпека туристичних об'єктів (геоторій, дестинацій);
- безпека в туризмі (безпека туристів).

Перша складова найчастіше розглядається в економічних дослідженнях на рівні галузі або конкретних туристичних підприємств.

Друга складова перебуває в центрі уваги екології та географії, причому розглядається переважно деструктивний антропогенний вплив на природні туристичні ресурси й об'єкти.

Третя складова є центральною у дослідженнях методики організації подорожей різних видів активного туризму і може мати певне значення також для туристичного страхування.

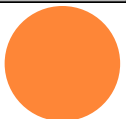

Рис. 1. Структура категорії «безпека туризму»

Класифікація безпеки туризму за змістом

Політична безпека туризму	Геополітична безпека
	Військово-політична безпека
	Політико-правова безпека
Соціальна безпека туризму	Культурна безпека
	Демографічна безпека
	Кримінальна безпека
Фінансова безпека туризму	Ринкова безпека
	Валютна безпека
Екологічна безпека туризму	Безпека екосистем у туризмі
	Безпека життєдіяльності в туризмі
	Безпека у надзвичайних ситуаціях
Інформаційна безпека туризму	Безпека персональних даних
	Безпека інформаційного середовища
Медична безпека туризму	Безпека здоров'я туристів
	Безпека медичних послуг
Безпека туристичного обслуговування	Безпека транспортних послуг
	Безпека послуг харчування
	Безпека послуг проживання
	Безпека рекреаційних занять
Безпека туристичних споруд та обладнання	Технологічна безпека
	Інженерна безпека

- WTO вважає, що «у більшості випадків багатьох проблем можна було б уникнути, якби урядові органи, туристичні фірми і самі туристи заздалегідь вживали необхідних запобіжних заходів». Туристів необхідно забезпечувати більш повною інформацією щодо загальних правил поведінки в країні, специфіки обміну грошей, зберігання багажу, а також середніх цін на покупки

Країна	% пограбованих туристів	Країна	% крадіжок у туристів
Угорщина	5,9	Чехія	8,7
Польща	5,3	Гамбія	8,3
ПАР	5,1	Польща	7,9
Марокко	3,0	Індія	6,2
Гамбія	2,8	Марокко	6,1
Ізраїль	2,6	Туніс	5,1
Італія	2,2	Кенія	4,9
СНД	4,3	Італія	4,1

- У ХХІ сторіччі громадяни України стали практично вільно подорожувати по всьому світу. Проте ще є території, куди туристи можуть вирушати лише з великою обережністю. Кількість країн, в яких зберігається складна політична обстановка, відбуваються воєнні або інші серйозні конфлікти, залишається на колишньому рівні – щорічно понад 30 держав відносять до числа несприятливих для туризму. З анонсів новин телебачення та інших ЗМІ такі країни у багатьох на слуху. Але оскільки динаміка не постійна, а часом буває досить несподівана, урядові структури багатьох держав регулярно дають відповідні вказівки й офіційні рекомендації відносно подорожей своїх громадян країнами світу

2. Групи країн за рівнем небезпеки туристичних подорожей

- Так, МЗС Німеччині щорічно публікує свого роду реєстр, в якому країни можливого відвідин німецькими туристами кваліфікуються за ступенем небезпеки для них. Німецький МЗС виділяє три групи країн і регіонів, де туристів з найбільшою ймовірністю очікує той чи інший вид неприємностей.
- У Німеччині відбувається щорічна Мюнхенська конференція з безпеки. Незадовго до конференції Міжнародна кризова група визначила топ-10 збройних конфліктів, на які цьогоріч варто звернути особливу увагу. Останнє місце в цьому рейтингу належить війні на Донбасі.
- І група – країни, перебувають у стані військового конфлікту, і райони великомасштабних бойових дій. Там туристам рекомендується взагалі не з'являтися.

ТОП-10 ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У 2020 РОКІ

КРИЗОВА ГРУПА ВИЗНАЧИЛА ТОП-10 КОНФЛІКТІВ, НА ЯКІ ВАРТО ЗВЕРНУТИ НАЙБІЛЬШУ УВАГУ

- Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» вже другий рік поспіль здійснює дослідження під назвою «Індекс війни».

- У **Ємені** цього року нічого кардинального не відбулося. Протистояння частково заморожується через коронавірус. Але тривають бойові дії в провінції Маріб. Цей конфлікт може знову вибухнути, якщо буде зацікавленість інших сил – Росії та Ірану.
- **Сирія** наразі теж у стані відносного замороження, тому відступає на другий план. Але окремі бойові дії тривають. Прогноз такий: у найближчі роки великої війни не буде, але турки здатні сковувати сили РФ і зменшувати вплив Асада.
- В **Ефіопії** війна тривала на території однієї держави. Але рівень напруги високий: застосування танкової зброї, артилерії, авіації. Це конфлікт із сепаратистами, які діяли в окремій провінції. Проти них президент застосував так зване примушення до миру. Бачимо тут гуманітарну катастрофу – понад 40 тис. біженців. Є можливість роз'єднання самої країни. Якщо далі цей конфлікт не згорнеться, далі можуть бути партизанські дії і небезпечна підтримка від сусіднього Судану. Цим може скористатися Росія для входження до цього регіону як миротворець.
- В **Афганістані** триває війна з Талібаном. Але у напівзамороженому вигляді. Є прогноз подальшого ослаблення афганського уряду, продовження процесів міжнародного визнання талібів. Це загрожує колапсом уряду, який підтримує США.

- У **Центральноафриканській республіці** війна триває з 2012-го. Торік настало певне замороження конфлікту, але в грудні знову вибухнула війна. Проти проросійського центрального уряду утворилася ціла коаліція, яка майже взяла столицю. Озброєна опозиція контролює багато провінцій. Вважаємо, що Франція та інші конкуренти Росії прагнуть її звідти витіснити.
- У **Південному Судані** тривають локальні зіткнення між різними етнічними групами. Прогноз на подальші зіткнення. Переговори, можливо, дадуть результат, але не настільки швидко. Частина військових угруповань не підписали угод про перемир'я, тому вони намагатимуться контролювати доходи від джерел нафти. Конкретного вирішення проблеми поки що не видно.
- У Гімалаях між **Індією та Китаєм** відбулися прикордонні зіткнення. На висоті 6000 м зіткнулися військові двох держав. Там навіть не застосовували вогнепальної зброї. Це локальне випадкове протистояння, але обидві держави ядерні, і це загрожує безпеці в регіоні. За прогнозами, продовження зіткнень малоймовірно.
- **Демократична республіка Конго** ризикує втратити стабільність. Там на сході спалахують епізодичні зіткнення. Конфлікт у регіонах може помножитися на протистояння у столиці між президентом і його опонентами. У Конго перебуває миротворчий контингент з України.

- II група – країни, де відбуваються серйозні заворушення, діють терористичні угруповання, сильна внутрішньополітична нестабільність. Там рекомендується проявляти підвищену обережність і утримуватися від відвідування окремих районів.

- Безумовно, теракти є серйозним негативним фактором розвитку туризму. Так, у Тунісі після терактів у 2015 р. зачинилася половина готелів. Найбільшого удару по турсектору Тунісу завдало зниження інтересу з боку туристів з Європи. При цьому найбільших утрат зазнала іспанська мережа RIU Hotels & Resorts, якій належав готель Imperial Marhaba, на пляжі якого 26 червня 2015 р. стався терористичний акт. Тоді жертвами атаки стали 38 туристів з усього світу. Припинили свою роботу курортний комплекс Djerba la Douce на Джербі (французька мережа Club Med), готель Dar Djerba і Palm Beach Djerba (французька мережа Marmara) та ін.
- У 2015 р. Туніс недорахувався близько мільйона туристів.
- Згідно з даними ЗМІ, французькі готелі втратили в 2015 р. понад 270 млн. євро через теракти. Відомо, що Франція є найбільш відвідуваною країною світу. У 2014 р. лише Париж відвідали понад 32 млн. туристів. Але після терактів у листопаді 2015 р., в яких загинули 130 осіб, потік туристів зменшився.

Серед основних економічних причин міжнародного тероризму виділяють такі:

- - процеси інтернаціоналізації капіталу, структурна перебудова економічних систем країн, що розвиваються, зміна їх місця у системі капіталістичного господарювання внаслідок процесу деколонізації, що сприяло формуванню національно-визвольних рухів, у т. ч. терористичного спрямування;
- - глобалізація політичної та економічної діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК), що в окремих випадках спряла організації терористичних груп, які, зокрема, спеціалізувалися на захисті інтересів монополій;
- - нерівномірність розвитку окремих країн, яка зумовлювала їх поділ на «сильних» і «слабких», внаслідок чого зростали ролі націоналізму та релігійного фундаменталізму в міжнародному житті

- Дедалі більше загроз містять у собі нові різновиди тероризму: «екотероризм», «кібертероризм» та інші. Тероризм видозмінився.
- Якщо раніше терористи, як правило, домагались політичних поступок, то тепер основним завданням багатьох екстремістських груп є масове ураження людей. А біологічна зброя – найбільш зручний засіб для цього».
- Ціна тероризму досить висока навіть у контексті міжнародного туристичного обміну. Він впливає на те, куди і в який спосіб люди подорожують, які місця ми відвідуємо та що робимо під час подорожі.
- У США на антитерористичні заходи у 2020 році було витрачено понад 20 млрд. дол.
- Міжнародний тероризм ставить під загрозу розвиток туризму, що змушує урядовців, менеджерів і маркетологів шукати вихід із загрозливої ситуації. Посилення заходів безпеки – логічний і традиційний крок. Поширеним явищем є рекламні акції, в яких проглядається спроба завуалювати існуючі потенційні проблеми чи намагання переорієнтуватися на новий споживчий ринок.

- Загострення міжнародного тероризму ставить під загрозу саме існування сучасної цивілізації, тому міжнародним співтовариством прийняті численні багатосторонні конвенції та законодавчі акти з посилення боротьби з міжнародним тероризмом.
- Боротьба з тероризмом, який визнаний «загрозою № 1» для сучасної цивілізації, визначена провідним завданням діяльності міжнародних та регіональних організацій, прогресивної світової громадськості, діяльності держав та урядів.
- Тероризм здійснюється окремими особами, групами, що виражають інтереси певних політичних рухів, або представляють країну, де тероризм піднесений до рангу державної політики.
- Існує три основних види тероризму: політичний, релігійний та кримінальний

Найбільш поширеними у світі терористичними актами є:

- - напади на державні або промислові об'єкти, які призводять до матеріальних збитків, а також є ефективним засобом залякування та демонстрації сили;
- - захоплення державних установ або посольств (супроводжується захопленням заручників, що викликає серйозний громадський резонанс);
- - захоплення літаків та інших транспортних засобів (політична мотивація – звільнення з тюрми товаришів по партії, кримінальна мотивація – вимога викупу);
- - насильницькі дії проти особистості жертви (для залякування або в пропагандистських цілях);
- - викрадення (з метою політичного шантажу для досягнення політичних поступок або звільнення в'язнів; форма самофінансування);
- - політичні вбивства (це один з найбільш радикальних засобів ведення терористичної боротьби; вбивства, в розумінні терористів, повинні звільнити народ від тиранів);
- - розповсюдження сибірської виразки, зараження населених пунктів віспою та бубонною чумою;
- - вибухи або масові вбивства (розраховані на психологічний ефект, страх і невпевненість людей)

- У II групу зараховано: Ангола, Алжир, Бангладеш, Бутан, Гаїті, Гватемала, Єгипет (провінція Асьют), Індія (північні штати), Ізраїль, Іран, Ірак (північні райони), Камбоджа, Китай (Тибет), Колумбія, Ліберія, Ліван, Мавританія, Малі, Лівія, АльМозамбік, М'янма, Нігер, Пакистан, Папуа Нова Гвінея (о. Бугенвіль), Перу, Сальвадор, Північна Ірландія, Сенегал, Судан (південні райони), Сьєрра-Леоне, Росія (Північний Кавказ), Руанда, Таджикистан, Туреччина (східні вілайети), Уганда, Філіппіни (о. Мінданао), Хорватія, Шрі-Ланка (район Джафни), Чад.

Десятка найнебезпечніших для туристів країн світу:

- 1. Сомалі. Серед небезпек, що підстерігають мандрівників у цю країну, можна назвати озброєні зіткнення, викрадання з метою викупу, атаки піратів і міни (одним із різновидів тероризму є піратство).
- 2. Ірак. У цій країні вкрай високий ступінь загрози для безпеки і пересувань туриста, існує ризик терористичних актів. Найбільш небезпечні райони країни - Багдад, відрізок від Тікріта на півночі до Хілли на півдні і від Рамаді на заході до Мандалі на сході.
- 3. Афганістан, у якому також украй високий ступінь загрози для безпеки. Атаки терористів відбуваються як в Кабулі, так і в інших містах країни.
- 4. Гаїті. Тут існує украй високий ступінь загрози для пересувань в Порт-о-Прінс. Попри демократичні вибори парламенту і президента країни, що пройшли в лютому 2006 року, на Гаїті можна без проблем дістати вогнепальну зброю, процвітає корупція серед поліцейських, а система правосуддя неефективна.
- 5. Пакистан. Існує ризик терористичних актів, високий ступінь загрози для пересувань Карачею і Балухістаном. Варто відзначити, що в грудні 2007 року в країні було убито експрем'єра Беназір Бхутто.
- 6. Судан. Високий ступінь загрози для безпеки і пересувань південними районами Судану, котрі межують з Ефіопією і Еритреєю.
- 7. Демократична республіка Конго. Украй високий ступінь загрози для безпеки і пересувань в районі Ітурі.
- 8. Ліван. Відрізняється високим ступенем загрози для безпеки туриста, середнім ступенем загрози для пересувань країною та середнім ступенем загрози терористичних актів.
- 9. Зімбабве. У цій країні найбільша небезпека - терористичні акти, тому досить небезпечно пересуватися по країні.
- 10. Палестина. Залежно від регіону (найбільш небезпечним є сектор Гази) високий ступінь загрози для безпеки і пересувань туриста чергується з менш високим ступенем

розташування/територія

Періоди діяльності

Ідеологія

Мета діяльності

Талібан

1994 – до сьогодні

панісламізм

прихід до влади в Афганістані

Джемаа Ісламія

1993 – до сьогодні

ісламізм, антисіонізм

створення панісламської держави на більшій частині регіону

Ісламська Держава

1991 – 2014 (ІДІЛ)

2014 – до сьогодні (Ісламська держава)

ісламізм, ваххабізм

заснування Ісламської держави в Іраку

Ліван

Йорданія

Західний берег р. Йордан

Сектор Газа

Лівія

Єгипет

Малі

Нігерія

Ємен

Кенія

Сомалі

Сирія

Ірак

Афганістан

Китай (провінція Сичуань)

Бангладеш

М'янма

Філіппіни

Бруней

Малайзія

Індонезія

Індія

Пакистан

Сингапур

Боко Харам

2002 – до сьогодні

ісламський фундаменталізм

Ісламський рух Східного Туркестану

1997 – до сьогодні

ісламський фундаменталізм, націоналізм

Палестинський Ісламський джихад

1981 – до сьогодні

ісламізм, антисіонізм, націоналізм

Поради для часто подорожуючих туристів:

- терористи зазвичай вибирають метою свого нападу великі скупчення людей, зокрема, аеропорти і вокзали. Тому після прибуття в аеропорт не затримуйтесь, а швидко проходите реєстрацію і паспортний контроль. Чекайте посадки у відповідному залі або транзитній зоні, які завжди знаходяться під поліцейським контролем;
- в черзі на реєстрацію зверніть увагу на те, де Ви могли б сховатися, якщо терористи раптом увірвуться у будівлю аеропорту і відкриють стрілянину. Для цього можуть підійти торгові автомати, стійки, колони, об'ємні предмети меблів і інші об'єкти;
- в залі очікування намагайтеся зайняти місце спиною до стіни, оскільки це дозволяє бачити все, що відбувається навколо. Не сідайте біля вікон і вітрин, щоб уникнути попадання в Вас куль з вулиці і осколків скла;
- ніколи не зупиняйтеся у багажу і речей, залишених без нагляду так як у них може виявитися вибуховий пристрій. Так само не бажано стояти довго у телефонних кабін або знаходитися біля урн. Якщо почалася метушня або Ви помітили, що співробітники аеропорту або служби безпеки активізували свою діяльність, спокійно, відійдіть (але не біжіть!) у бік;
- як правило, терористи спочатку захоплюють кабінку пілотів, салон першого класу, використовуючи його в якості свого штабного пункту. Економ-клас завжди безпечніше: там легше змішатися з іншими пасажирами. При вільній розсадці не треба займати бічних крісел в проході: пасажирів на цих місцях найбільш часто піддаються образам і нападкам з боку терористів.

Запам'ятайте і керуйтеся наступними важливими правилами!

- До терористам треба ставитися як до диких і хижих звірів (намагатися не дивитися прямо в очі), вести себе природно, як ніби нічого не сталося.
- Пасажири, які починають метушитися, як правило гинуть першими, причому найчастіше від куль співробітників спецпідрозділів, а не самих терористів.
- Спроба звільнення літака спецслужбами так само небезпечна, як і агресія з боку терористів. Якщо Ви почули шум за бортом, намагайтеся не подавати виду, не намагайтеся дивитися в ілюмінатор або в бік цих звуків.
- Якщо штурм почався, пригніться у своєму кріслі і ні в що не втручайтеся. Якщо стався вибух або почалася пожежа, з'явилося сильне задимлення, не треба лягати ниць на підлогу, тим більше в проході. Слід встати на карачки і прикривши чим-небудь, пробиратися до виходу.

- III група – країни з високим рівнем злочинності.
- У III групу зараховано: Алжир, Бразилія (район Ріо-де-Жанейро і південні штати), Гаїті, Гамбія, Гватемала, Домініканська Республіка, Заїр, Італія (південні області), Ємен, Казахстан, Кенія, Колумбія, Малі, Мексика, Нігер, Нігерія, Перу, Росія, Румунія, США (Вашингтон, Даллас, Лос-Анджелес, Майамі, Нью-Йорк, Сан-Франциско, Чикаго), Таїланд (Паттайя, північні райони), Узбекистан, Філіппіни, Франція (Прованс, Лазурний берег, о. Корсика), ПАР, Ямайка, ОАЕ.
- Передбачається, що в інших державах, що є об'єктом туризму і не потрапили в ці списки, якісь особливі небезпеки туристам не загрожують. В цілому частка туристів, які постраждали від війн, внутрішньополітичних конфліктів, тероризму – тобто явищ, викликаних передусім політичними причинами, – відносно невелика. Основну ж загрозу для їхньої безпеки представляють все-таки кримінальні прояви: грабежі, крадіжки, шахрайство, вбивства на кримінальному ґрунті, зґвалтування іноземних туристок і т. д.

- Україна посіла 34 позицію в рейтингу Глобального індексу організованої злочинності. Експерти оцінили її як країну з високим рівнем злочинності та низькою спроможністю влади її протистояти, йдеться у звіті [Global Initiative against Transnational Organized Crime](#) за 2021 рік.
- Автори рейтингу оцінювали країни за трьома критеріями:
 - Масштаб і вплив кримінальних ринків
 - Структура і вплив чотирьох типів злочинності (мафії, злочинних мереж, кримінальних структур, що проникли в державні органи, та іноземних кримінальних структур)
 - Стійкість країн до організованої злочинності
- За кожним критерієм країна могла отримати оцінку за шкалою від 1 до 10, де 1 – найкращий варіант розвитку подій (низька злочинність, висока готовність влади протистояти кримінальним колам).

- Україна набрала в середньому 6,18 бала і посіла 34 місце між Сербією (6,21) і Непалом (6,16). Автори звіту віднесли Україну до групи країн з високим рівнем організованої злочинності та слабким опором влади, низько оцінивши здатність держави "відкрито, прозоро та ефективно" боротися з криміналом.

- Перше місце в рейтингу посіла Демократична республіка Конго з 7,75 бала. На другому і третьому місці Колумбія (7,66) і М'янма (7,59). Також до першої десятки кримінальних країн потрапили Мексика, Нігерія, Іран, Афганістан, Ірак, ЦАР і Гондурас.
- Росія опинилася на 32 місці рейтингу з 6,24 бала. Білорусь, яка посіла 83 позицію, потрапила в групу країн з низькою злочинністю і низькою спроможністю влади їй протистояти. А Польща опинилася на 143 місці в групі з низькою злочинністю і високим рівнем боротьби з нею.
- На думку експертів, найкраща ситуація – в тихоокеанській державі Тувалу, яка посіла останню 193 позицію в рейтингу.
- 2021 року Україна обійшла Італію, Грузію, Румунію і Чорногорію в глобальному рейтингу фінансової грамотності, складеному USAID. У попередньому рейтингу від 2018 року Україна, разом з Польщею, посідали останнє місце в рейтингу.
- У світовому рейтингу цифрової якості життя за 2021 рік Україна піднялася відразу на 18 позицій – до 47-го місця серед 110 країн.

